

Bang... du er død!

Bang, bang! Du er død - far! Viktor på snart 3 år sigter med sin pegefinger og udstøder nogle lyde, der minder om lyden fra en pistol. Han lever sig helt ind i rollen som farlig revolvermand og ser koncentreret ud, mens han sigter med fingeren.

Selvom han kun er omkring 3 år, så ved han udmærket, hvad en pistol og et gevær er. Det appellerer til ham - ligesom det gør til alle andre drenge. Den aggressive leg er nemlig noget, alle drenge møder i deres udvikling. De fascineres af at lege soldater, røvere eller cowboys og skyde hinanden med legetøjsvåben. Sådan har det været i generationer, og sådan vil det formentlig altid være. Også selvom der i tidens løb har været decideret modstand imod, at børn har leget med våben og krigslegetøj.

I dag er der en nogenlunde udbredt accept af, at krigsleg er naturligt for drenge, men undersøgelser har alligevel vist, at kvinder stadig har sværere ved at forstå de aggressive krigslege end mænd. En undersøgelse, hvor der blev vist et videoklip af nogle drenge, der skød efter hinanden, og hvor den ene dreng 'døde', vakte størst undren hos de kvindelige seere. I legen indgik en episode, hvor den 'døde' kunne vækkes til live ved at blive skudt igen.

Dette opfattede de fleste af de mandlige seere som ren leg, mens kun en tredjedel af kvinderne så på det som leg. Mange af kvinderne mente endda, at drengenes leg var udtryk for perfid adfærd og afstumpet aggressivitet.

Drenge leger vildt

At netop kvinderne har sværest ved at forstå drenges aggressive leg, viser måske blot de grundlæggende forskelle, der er på kønnene. Der er nemlig væsentlig forskel på den måde, som drenge og piger leger på.

Drenge leger i mange tilfælde ud fra inspiration og mandlige rollemodeller, som de får fra omgivelserne, fjernsynet, bøger og tegneserier. I modsætning til pigerne, der i deres typiske leg bruger roller, som hentes fra den nære familie, så handler drengenes leg om at udfylde funktioner og roller, som ikke nødvendigvis er en del af den lukkede familie. Disse roller kan fx være alt fra superhelte over murer til racerførere - eller det kan være som cowboy eller soldat, hvor den aggressive leg leves ud ved at skyde og slå.

Aggressivitet er i sigens natur et voldeligt og afstumpet begreb. Men aggressivitet er ikke det samme som aggressiv leg. At lege at være aggressiv har nemlig intet med virkelig aggressivitet at gøre.

"At være aggressiv er at være krigslysten, krigerisk, udfordrende og demonstrativ. Men at lege at være aggressiv er noget helt andet, for så bliver der kun leget, at man er alle de ting. Derfor er aggressiv leg det modsatte af aggressivitet. Faktisk er det sjovt at lege at være aggressiv, da legen bliver brugt til at lave en parodi på eller at gøre grin med den virkelige aggressivitet og med de personer, som er aggressive," mener fremtids- og legetøjsforsker Jørn Martin Steenhold, forfatter til bogen "Den rene leg", der omhandler legens mange facetter. Også aggressiv leg.

"Normalt er det drengene, der leger med legetøjsvåben. Det gør de af mange forskellige årsager, men legene har intet med virkelig aggression og krig at gøre. Leg med legetøjsvåben forøger den aggressive leg, og det er også meningen, fordi det er det interessante og spændende i legen. Men når legetøjet er lagt til side, vender børnene deres opmærksomhed mod andre sider af tilværelsen."

Behov for manderoller

Drenge har behov for manderoller og for at få lov til at lege sig ind i rollen som mand. Det mener flere eksperter, og i de senere år har det ofte været debatteret, hvordan det påvirker drenge, at størstedelen af de pædagoger og lærere, som omgiver børnene, er kvinder.

Den franske psykoanalytiker Cyril Malka, der selv er far til to drenge og har boet det meste af sit liv i Danmark, mener, at manderollerne i dag udvandes, og at nutidens storbykultur forvirrer "mande"-begreberne for drengene. De har svært ved at få lov til at være drenge, og langsomt, men sikkert, lærer de at udvikle den rolle, de som hankøn skal udfylde.

"En dreng har behov for et privat område. Han har behov for at skyde med skydevåben uden at få dårlig samvittighed over, at folk dør i Bosnien. Det er ikke barnets skyld. Og grunden til, at der er krige her i verden, er ikke, at børn har leget med skydevåben, mens de var små. Drenge har brug for at lege voldsomt uden hele tiden at få at vide, at "Uha, ▶

det var dog væmmeligt, at du er så vild, lille ven". Piger får rigeligt tilfredsstillet deres pige-behov, fordi de nu engang er omgivet af kvinder i det daglige, men drengene mangler mændene i deres hverdag - de har ingen at identificere sig med hele dagen lang i børnehaven," siger Cyril Malka, der er sikker på, at det er af stor betydning for drenge, at der uddannes flere mandlige pædagoger, som kan have indflydelse på deres hverdag i børnehaver, skoler og fritidsordninger. "En dreng har brug for en mandsperson, et faderbillede, han kan identificere sig med og have et fællesskab med. Det er ikke det samme for en dreng at bearbejde træ med en kvindelig pædagog, som med en mandlig. En fisketur med mor kan aldrig blive det samme som en fisketur med far. En god slåskamp for sjov med far kan nu være hyggelig. At slå på mor giver nogle helt andre associationer. Og ved at sætte perler på en snor eller tegne blomster på en eng får drengene ikke afløb for al deres energi - for bulderlege med de andre drenge er meget sjovere."

Voksne skal blande sig udenom

At give drengene frihed til at dyrke de voldsomme lege, er de voksnes opgave. Voksne skal lære at skelne mellem rigtig aggressivitet og så aggressiv leg. Børnene er nemlig selv yderst gode til at skelne - og de kender grænserne. Ifølge Jørn Martin Steenhold har børn en evne til at bedømme legekammeraternes aggressive tendenser, når legen er i fuld gang. De fleste børn er derfor også bevidste og enige om, at slagsmålslege og krigslege kan udvikle sig til et rigtigt slagsmål, hvis fx en af dem falder og slår sig. Legene udvikler sig dog for det meste kun til rigtig aggressivitet mellem børnene, når voksne blander sig eller afbryder legen, fordi den voksne ikke forstår, at det rent faktisk er en leg.

"At man leger, at man er den stærkeste eller den hurtigste, er en øvelse i overlevelsesfærdigheder, som eksisterer i alle samfund, og som altid har eksisteret. Diskussionen de sidste 25 år om det eventuelt skadelige ved børnenes leg med fx legetøjsvåben har betydet, at det er blevet undersøgt grundigt. Det eneste, der kan fremføres som argument for en skadelig påvirkning, er, at hvis drengene - og det er kun socialt udsatte drenge - tidligt eller konstant blive motiveret til leg af aggressive historier i tv og voldsfilm, er det mere

sandsynligt, at disse børn vælger legetøjsvåben til at lege med frem for de børn, som bliver motiveret til at lege med andre former for legetøj," forklarer Jørn Martin Steenhold.

Cyril Malka er enig i, at voksne bærer ansvaret for, at drenge får mulighed for at dyrke de aggressive lege. Et ansvar som skal tages alvorligt, fordi der i samfundet i dag kan være en tendens til, at drenge mister deres faderbillede og derfor søger andre rollemodeller.

"Når faren eller faderbilledet mangler, så kan Arnold Schwarzenegger være en erstatning. Men hvis drengen har et faderbillede i sin hverdag, så er Arnold blot den seje. Og far er manden i huset - manden i det virkelige liv. Barnet vil forstå, at selv om man er en mand, så behøver man ikke at være Schwarzenegger. Men hvis drengen ingen identificeringsobjekt har, så er sagen anderledes. Så vil actionhelten både være actionheld og faderbillede. Ham der viser, hvordan en mand er. Og så er vi på afveje," mener Cyril Malka, der tror, at det er en tendens, der er ved at udvikle sig især i storbyerne.

"Det er med til at skabe de frustrerede drenge, vi har i byerne, hvor der ikke er ret mange mænd, der laver 'mandige' ting sammen med deres børn," siger Cyril Malka og forklarer:

"Vi skal give dem så trygge rammer, at selv om de kommer til at se en voldsfilm, så vil skaden ikke være stor, og de vil selv kunne sortere det fra, de skal sortere fra. Vi må give dem lov til at være drenge. Vi bliver nok nødt til at gå et stykke vej hen i mod den tanke, at en familie bestående af far, mor og børn i en tryk hverdag ikke er et nederlag, og at det ikke er vanærende, at en af forældrene er hjemmegående. Og at en dreng, der leger voldsomt med sine kammerater og søskende, ikke nødvendigvis vil udvikle sig til en voldsforbryder."

AF JAKOB SCHULTZ
FOTO LISBETH HJØRT

MAN KAN LÆSE MERE OM LEGEFORMER, LEGENS PSYKOLOGI OG AGGRESSIV LEG I BOGEN "DEN RENE LEG" AF JØRN MARTIN STEENHOLD, 392 SIDER, FORLAGET ASCHEHOUG, 290 KR.